

POSADZIĆ (218) *vb pf*

posadzić (213), **possadzić** (5); *possadzić LibLeg* (3); *posadzić : possadzić RejKup* (2:1), *StryjKron* (4:1).

o jasne; w *inf* -a- (38), -ã- (4); -ã- *SkarŻyw* (3); -a- : -ã- *RejPos* (7:1); w *imp* 2 *sg i pl* -ã-; w *pozostałych formach* -a- (142), -ã- (14); -ã- *ForCnR*, *GliczKsiqż*, *SkarJedn* (2), *SkarŻyw* (4), *CzahTr*; -a- : -ã- *KrowObr* (5:2), *BielKron* (14:2), *BudNT* (1:1).

inf *posadzić* (44). ♦ *fut* 1 *sg* *posadzę* (7). ♦ 2 *sg* *posadzisz* (2). ♦ 3 *sg* *posadzi* (14). ♦ 1 *pl* *posadzimy* (1). ♦ 2 *pl* *posadzicie* (2). ♦ 3 *pl* *posadzą* (8). ♦ *praet* 2 *sg m* *posadziłeś*, -eś, -ś *posadził* (6). ♦ 3 *sg m* *posadził* (75). *f* *posadziła* (5). *n* *posadziło* (1). ♦ 2 *pl m pers* *posadziliście* (1). ♦ 3 *pl m pers* *posadzili* (15). ♦ *plusq* 3 *sg m* *był posadził* (2). ♦ *imp* 2 *sg* *posądz* (2). ♦ 3 *sg* *niech posadzi* (1). ♦ 2 *pl* *posądzcie* (2). ♦ *con* 1 *sg m* *bym posadził* (2) *OrzQuin*, *BudBib*, *bych posadził* (1) *LibLeg*. ♦ 2 *sg* *byś posadził* (1). ♦ 3 *sg m* *posadziłby*, *by posadził* (9). ♦ *con praet* 3 *sg m* *by był posadził* (1). ♦ *impers praet* *posadz(o)no* (4). ♦ *con* *by posadz(o)no* (1). ♦ *part praet act* *posadziwszy* (11).

Sł stp, *Cn notuje*, *Linde XVI* (jeden z niżej notowanych przykładów) – *XVII(XVIII)w*.

1. *Umieścić; facere [aliquem] sedere Vulg*, *Cn; collocare, constituere, facere [aliquem] accumbere a. discumbere Vulg; plantare, ponere PolAnt; sistere Calag [kogo, co (żywotne)]* (172) :

posadzić na czym (1): ten Baranek Bożij [...] nad każdym dżerży rękę Gdy kto duffa w jego mękę A tak chczefli nawagę wfyącz A mnie fpołu mufyś sniem wzięcz A nadrugiey nas poładziś *RejKup* dd2v.

posadzić między czym (2): zboyce wzięwłzy pánnę y przywieźli ią do iednego miáltá [...] á między iną kupią poładzili ią ná przedań. *HistRzym* 20; Y poładzi namioty pálacu fwego między morzami przy gorze zacney fświętości *BudBib Dan* 11/45.

posadzić gdzie [w tym: *na czym* (8), „*tam*” (3), *w czym* (1)] (20): Myłz żaby bárzo profiłá/ By z nią ná wieczery byłá: Poładziłá ią w fspizárni/ Gdzie było dofyc czyftych karmi. *BierEz* G4v, A3, G2; Aleć ták Dijabel zówždy tzyni/ iż tho co iemu fłkodzi/ opuścić muśi/ iáko tefz to ná on tżás vtzynił/ gdy fie s Pánem Kryftufem potykał y gadał/ poładziwłzy go ná wierzchu kościoła w fświętym mieście. *KrowObr* 74v; Bo to mowi Pan Bog [do miasta *Jeruzalem*]: Gdy cię wczynię miáltem fpuftoffonym/ [...] y poładzę cię w ziemi ofátiecznieyfley/ iáko puftynie ftárádawne z temi kthorzy bywáią prowadzeni do ieżiorá *Leop Ez* 26/20; *BibRadz Gen* 2/15; *BielKron* 202v; [Króla] Pan Bóg [...] z Wilná do Kráková [...] przenieśie: á I.K.M. w Krákovie ná Kurzéy nodzé/ gdzie fye oycowie náfzy Przodkom iego klániáli/ poładzi *OrzQuin* Lv; *RejAp* 180, 180v; *HistRzym* 129; *Strum* K3v; Dziękiue Pánu Bogu ifz fśioftry fám wyprowadzić raczył: [...] nálezli obiedwie z łáfki Bożey zdrowe: iedną pod ftołem [...] drugą w oknie [...] kto ie tám poładził y iáko/ tego nikt powiedzieć nievmiał/ áni fie domyflic mogł. *SkarŻyw* 193; A gdzie co wezmą/ tam fwego poładzą. *KochSz* A3v; Dałes mnie im ná wzgárdę/ y támeś poładził/ Skądbym do ciebie nie mogł/ ni ty o mnie rádził *GrabowSet* E4v; *LatHar* 189. Cf »na miejsce posadzić«.

W charakterystycznych połączeniach: *posadzić na brzegu* (2), *pod drzewem* (2), *między kupią, na Kurzej Nodze, między morzami, u przerwy, w sadu Eden, w spizarni, na wierzchu kościoła, w ziemi ostateczniejszej; posadzić najbliżej*.

Zwroty: »na ([czyje *a. które*]) miejsce, na miejscu ([*jakim*]) posadzić« [szyk *zmienny*] (3:1): [*Witułt wyszedł z więzienia dzięki swej żonie*] kthora go vbrała w niewieście odzyenie/ á ná iego mieyfce fluzebną niewiaftę poładziła *BielKron* 380; *RejZwierc* 39v, 92v; Moizełz powiedział/ poładz lud twoy ná mieyfcu świętym [*Planta populum tuum in loco sancto tuo*]. Ofiarownicy zaś śpiewáli piołnki. *BudBib* 2.*Mach* 1/29.

peryfr. »na śladku posadzić« = *urządzić zasadzkę* (1): Ponere in insidiis, Záládzić ná kogo/ ná śladku poładzić. *Mqcz* 379d.

Przen (19) :

posadzić na czym (2): Ná łtolicy iedności/ poładził Pan BOg náukę prawdziwą. *ReszPrz* 100; *ReszList* 189.

posadzić gdzie (1): Abowiem prześládował nieprzyaciel dufzę moię: poniżył ná ziemi żywot moy. [...] Poładził mię w ciemnych mieścách iáko zdawná pomárle *LatHar* 170.

Zwroty: »[*w kim*] nadzieję posadzić« (1): Kto ták ofzálał/ áby w Anyoła/ ábo w świętego/ ábo w iákie łtworzenie wierzyć: to ieft w nim włyztko łerce y nádzieię fwoię poładzić miał? *SkarKaz* 548a.

»na paszej posadzić« (1): Pan mię rzádzi/ á ná żadney mi rzeczy nie zeydzie/ ná dobrej mię pałzey poładził [*in loco pascuae ibi me collocavit Vulg Ps* 22/2]: nád wodą ochłody wychował mię *SkarJedn* 401.

»na szańc posadzić [*co*]« = *narazić, wystawić na ryzyko* (2): *RejZwierc* 110v; o wielki klenot s fortuną málą kołtką miecefz/ boś ná łzańc poładził y gárdło y łławę fwoię/ á iefczce nie wiedzieć iáko wygrałz y iákoć łie połzczęści. *RejZwierc* 135.

»posadzić na wsparze« = *uczynić przestrogą a. dać za przykład* (1:1): *RejWiz* 51; Y Coż wždy wy czynicie/ vbodzy nędzarze/ Prawie was Pan poładził/ káżdemu ná włparze. By łie wámi karáli/ á dobrá fwoiego/ Vżywáli pobożnie/ z łálki nádánego. *RejZwierc* 124v.

a) *W antropomorfizowanym opisie gry w szachy* (2) :

posadzić przy czym (1): Więć go przy defce/ by nie czuła hordá/ Cicho poładzi: á ten zaś do kordá. *KochSz* B4.

Zwrot: »posadzić na stronie« (1): Krol biały pátrzał ná łwego łámpierzá Przez draba/ y przez czárnego Rycerzá. A łwego Rochu poładził ná łtronie/ Pod Krolem czárnym/ ná wtorym zagonie. *KochSz* Cv.

b) *Wywyższyć, uhonorować* (8) :

posadzić gdzie (7): A zá niewdzyęczność onę iego [*Lucyfera*]/ [...] kazał gi márnne łtrącić z mieyfca onego. [...] A poładzić thám raczył człowieká nędznego á vniżonego á łiche łtworzenie łwoie. *RejPos* 216, 216. *Cf* »na miejscu [*czyim*] posadzić«.

W przeciwstawieniach: »strącić, zepchnąć ... posadzić« (2): W wtorym Pálmie Papiełz y Mniłzy Syná Bożego z máiełtatu iego włáfnego zepchnęli/ á pánnę Máryą łtworzenie iego/ ná to mieyfce poładzili *KrowObr* 152; *RejPos* 216.

Zwroty: »na miejscu [*czyim*], na miejsce [*czyje a. które*] posadzić« [szyk *zmienny*] (3:2): *KrowObr* 152; Obáč iedno co Dawid łwięty powieda tobie: Iż cie máło kęs Pan twoy dołtoieńłtwem vniżył

od onego pirwżego doštoieńftwá Anyelŕkiego: á ielzcze cie przyrownác miál iemu/ gdyby cie był poładził ná mieyŕcu iego. *RejPos* 201, 163, 175, 238v.

»na nawyższym słopniu doštojnoŕci posadzić« (1): Chrzeŕcijanie [...] niechay myŕŕá/ iŕ Pan Bog chćiał przyiác ná ŕie niŕkoŕ y krewkoŕ ciálá náŕzego / áby ludzki rodzaj ná nawyżŕzym ŕłopniu doštoynoŕci poładził. *KuczbKat* 35.

a. Usadowić, dać miejsce siedzące (45) : Orzeł gdy gody ŕpráwował/ Wŕzytkich ptakow ná nie wezwał: Gdzie ie rzádnie poładzono/ A z ochotnoŕciá hoynie czćiono. *BierEz* O4v, S3; Swáwołá [osoba dramatu] [...] wdziećźnie a ochotnie go [młodzieńca] przywitał/ ij poładziwŕzy go/ poŕpołu ŕie weŕelili/ rzeczy rozmáwiaiátz krotochwilné. *ForCnR* B2v; *RejWiz* 26v; Wierzynek [...] wedłóg ŕwey woley goŕŕie ŕadzał zá ŕtoł. A ták poładził napierwey páná ŕwego Krolá Kázimierzá *BielKron* 375v; *RejPos* 80v; *Calag* 367a; POładziłeŕ mię wprowadzie nienagorzeŕy/ Ale by trzebá mięŕá dáwác ŕporzeŕy: Przed tobá widze półmiŕków niemáło *KochFr* 22; *WujNT Luc* 9/15, 12/37; *SapEpit* B3v.

posadzić do czego (1): Obiadby był bogáty, do ktoregoby cię Poładzono, pytam cię: iadłbyŕ, czy nie iedząc Wŕtałbyŕ od ŕtołu? *CiekPotr* 37.

posadzić podle (a. wedle) kogo, czego (3): *HistRzym* 52; Sálomon vczynił mátcie ŕwéy vczćiwoŕć [...] Wyŕzedłzy przećiwko niéy/ ŕam iá ták prowadził/ A wedle máieŕtatu ŕwego iá poładził *SiebRozmyŕl* K4; Naprzod więc pieniężnego páchołká vpoiá: Poładzą podle niego niepewná dziewoiá; Vpŕtrzoná/ przywieńczoná/ z wymuŕkánym czołem *KlonWor* 68.

posadzić na co (2): Kazał go krol ná ŕtołek poładzić nadobnie/ A czćić go náwŕzem hoynie y bárzo ŕwobodnie. *RejWiz* 70v; *RejPos* 1v.

posadzić na czym (10): *OpecŻyw* 128; *FalZioł* V 26v; potym y inne naleŕŕe modłly mowił nád nim z pontyŕikału/ á po dokończeniu/ więli go Ellektorowie / á ponieŕli go iáko nowego krolá/ y poładzili ná ołtarzu/ á wten czás záczeťo. *Te deum laudamus BielKron* 330v; Collocare aliquem in lecto, Poładzić ná łóžu. *Mącz* 196d; *RejZwierc* 56; *WujNT Mar* 6/39; *SiebRozmyŕl* C4v, H2v, H3v. Cf »na majestacie posadzić«.

posadzić z kim (1): (*did*) Mnich ŕie ŕmjeŕe s Kupca (–) A czos ŕie ten oŕuŕł ŕmieŕe [...] Wŕpomien yeno a przic kŕŕobie Podobnoć był wypił obie Za Pawła a potym zafię. Poładiwŕŕy [!] ŕłoba maŕie [lege: z sobá Maŕię] *RejKup* x2.

W przeciwstawieniu: »posadzić ... w kąt popchnąć« (1): Ano páni nárzeka iŕ v drugich wida/ Záwŕždy pánná vbráńŕza niŕli v niey bywa. A teŕ iá więc poładzą á moię w kąt popchná/ Albo gdzye s poŕlednimi ledá kędy wepchná. *RejWiz* 57v.

W porównaniu (1): POtym wziáwŕŕy go [Jezusa] ŕludzy Pilátowi iako krola ná ŕtołtzu poładzili gdzie by náń wŕŕytcy żydowie patrzyli *OpecŻyw* 128.

W charakterystycznych połączeniach: posadzić na kamieniu, na łóžu, wedle majestatu, na ołtarzu, na skorze, na stolcu, na stołek, na stołku (3); posadzić nadobnie, niedaleko [kogo], nienagorzej, rzádnie.

Zwroty: »na majestacie [= na tronie] posadzić« (1): podnoŕili go [Aleksandra na Wielkie Kŕŕęŕstwo Litewskie] z ŕtárodawno zwykłymi Ceremoniámi ná Zamku Wilenŕkim [...] gdy go iuŕz ná Máieŕtacie poładzili/ [...] wyŕtąpił Litawer [...] ty ŕłowá mowił: [...] *StryjKron* 667.

»posadzić na miescu wyszem« (1): Gdy te⁸⁰ piénia panna dokonała/ Elzbieta poładziła Marią na miełtzu wyłfem/ ale pokorná panna śiadła v nog elzbiety *OpecŻyw* 11v.

»posadzić na ostatniem miescu« (1): a namłódłfego poładzono na ołtatnyem myłfcu podług iego młodołtzi *HistJóz* D2.

»posadzić rzędami« (1): Poładźcie ie [rzesze, które miały być cudownie nakarmione przez Chrystusa] rzędami po pięćdziesiąt [Facite illos discumbere per convivium quinquagenos]. *WujNT Luc* 9/14.

»za stoł, za stołem posadzić« [szyk zmienny] (3:1): *BierEz* E2v, G2v; Rzekł Sámuel Saulowi [...] słtęp będyłfz zemną iadł/ [...] A gdy łzedł/ poładził go za łtoł przed trzemidzyełty mężow wyłfzey/ ktorzy też był prośił ná cześć *BielKron* 63v; *LatHar* 384.

»posadzić za wieczerzą, na wieczerzy [miedzy kim a kim]« (2:1): Iezus miły chtzátz włmierzytż Iudáffa w iego złołci/ poładził go na wieczerzy miedzy łobą ij łwą miłą matką *OpecŻyw* 85v, 85v; *OpecŻywSandR nlb* 3v.

»wyższej posadzić« (1): Dudek oto iż czubáty/ A vbior też ma piegáty: Y gówná mu nic nie wádzą/ Przeto go wyłfzey poładzą. Dziękuy bogaczu odzieniu/ Iżeś prze nie w tákim czćieniu *BierEz* P.

Przen: Wywyższyć, uhonorować (przez nawiązanie do posadzenia na honorowym miejscu) (5) :

posadzić między kim (2): *LubPs* hh2v; [Bóg] Wydźwiguiąc z prochu niedołtátniego; Tákże y z gnoiu człowieká nędznego. By go miedzy Książęty poładził *ArtKanc* T19.

W przeciwstawieniu: »zbadać ... posadzić« (1): Bóg pánem światá/ y łam włzytkim włada/ Hárdęgo z miełfcá wyłokięgo zbada: A niewolniká poładzi w koronie Ná złotym throne. *KochPs* 111.

Zwroty: »posadzić na książęcej ławie, na tronie« (1:1): Ten vbogięgo wźiáwłzy z gnoiu práwie/ Vmie poładzić ná Książęcý ławie [collocet eum cum principibus *Vulg Ps* 113/8]. *KochPs* 173, 111.

»na nawyszym miejscu posadzić« (1): Adámá [...] był Pan á łtworzycyel náłz na wyobráżenye łwoye vczyłił/ tudzyłfz ná nawyłzłfym myełfcu myędzy włfem inłfem łtworzeniem po[ł]adził/ y zwirzchność iemu poddał/ zlecuyąc yemu moc á pánowánye nád ź[w]yerzety/ ptaki/ rybámi/ y inłfemi bełtyámi. *GliczKsiąż* C6.

b. *Wprowadzić do królestwa niebieskiego (często z elementem ‘dać miejsce siedzące’)* (50) : Obácź/ iáko rzekłfzy iuż wzbudził/ poładził *GrzegŚm* 59.

posadzić blisko kogo (2): dułfę iéy náłwłęłfłą z wielkim wefelim do nieba prowadził/ ij blifko łwłęćé troyce poładził. *OpecŻyw* 179; *RejKup* t8v.

posadzić nad kogo (2): *OpecŻyw* 81v; Ciebie potym do niebá mátkę łwą wprowadził/ Náđ włzyłtkie łwe wybráne chwálebnie poładził. *LatHar* 523.

posadzić z kim (3): *WróbŻołt* mm4; będzie cię prowadził przez kráinę nieświádomą/ y przywłedzie do vlic niebiełkie⁸⁰ Syonu: y tám cię poładzi z Anyoły przed oblicznością máiełtatu łwoiego *LatHar* 279, 334.

posadzić gdzie (38): *WróbŻołt* mm4; A owłfeyki ielłcześ mie poładził w pokoiach páłácow łwych nigdy niedokończonych á dobrodzieyłtwa y miłofierdzia twęgo zá towarzysłtvo vzywam *RejPs* 34; *KrowObr* 168, 171v; *RejPos* 162v; Támże śiadł v Oycá ná práwicy/ kędy nań przez wiáre pátrzym włzyłcy/ y nas też tám iuż włzyłtkich poładził/ ktorzy wierzym iż on w nas, á my w nim. *ArtKanc* G17; *LatHar* 279. *Cf Zwroty.*

Zwroty: »posadzić na miejscu [czyim]« (1): Tu okázuie Duch fwięty/ iż do tego czáfu niżli łobie Pan vczyni końcá onego/ ták iż wiernych fwoich nie poładzi ná mieyfcoch ich [...] muśi zwirzchność fwoię zázwždy rozłzyrzác [...] nád niewierniki fwoiemi *RejPos* 232.

»(wespołek *a.* pospołu) posadzić w, na niebie(siech) w Krystusie (*a.* z Chrystusem); posadzić w niebie na prawicy (z Krystusem); z Chrystusem wespołek na prawicy posadzić« = *consedere in caelestibus in Christo Iesu Vulg* [zawsze przekład lub nawiązanie do *Vulg Eph* 2/6] [szyk zmienny] (3:2;2;1): *Leop Eph* 2/6; Ták mowi Páweł do Efezow: Wzbudził nas pośpołu/ y weśpołek poładził w niebie w Kryftuśie Iezuśie/ áby okazał w przyfzłych czásiech/ wielkie Bogáctwá łáski fwey *GrzegŚm* 59, 15, 37; *CzechRozm* 221v, 265v; Tedy zász tám łkád wyfzedł iemu [człowiekowi po śmierci] przysć potrzebá/ Y ztym ciálem ktore łam formował/ Bog z niebá. Ktorego łamo Bořtwo głowę wywyfzżyło/ Y ná práwicy fwoiey w niebie poładziło. *KołakSzczęśl* C4v; *WujNT Eph* 2/6.

»posadzić na, po prawicy (na niebie(siech) *a.* nad niebiosy)« [o Chrystusie] = *constituere ad dexteram in caelestibus Vulg* [szyk zmienny] (8:1): *WróbŻołt* G3; dał Bog [...] moc zupełną [Chrystusowi]/ dał wfzyłtko/ dał wfzytkę władzú ná niebie y ná ziemi/ y iego łámego nád wfzyłtkimi niebiofy/ ná fwey práwicy poładził. *CzechRozm* 8v; [Bóg swojego syna] Ccią y chwałú vkoronował/ y ná práwicy fwey ná niebiefieh poładził áby go wfzytkie ięzyki/ pokolenia y narody cćiły *CzechRozm* 12, 123v, 175v; *CzechEp* 310, 328; *NiemObr* 104; *WujNT Eph* 1/20.

»w rzád duchow posadzić« (1): Ták mnie do chwały/ gđzieś łam ieft/ wprowadzifz/ Ták mnie/ w rzád Duchow wielebnych/ poładzifz *GrabowSet* X3v.

»posadzić przy sobie, wedle siebie« [szyk zmienny] (2:1): gdyż cie Pan twoy wabi/ [...] á chce cie iáko bráćifzká włáfnego poładzić wedle fiebie w thych wfzytkich niebefpieczeńftwach twoich. *RejPos* 262; *CzechRozm* 124; A niewie [Pilát]/ iż łtwórzycieł iego przed nim łtoi. Niewie/ iż go Bóg Oyćiec przy łobie poładzi *SiebRozmyśl* H3v.

»posadzić na stolcu krolewskim« (1): Dwanáfné przyięła Marią troytza fwięta/ ocietz fyn/ ij duch fwięty/ ij z wielkim wefelim poładzili iá na łtoltzu krolewfkim *OpecŻyw* 185.

»posadzić na stolicy« (1): y poładził cię ná łtolicy błogofławieńftwá/ któres łobie zálżyłá dla wielkiey pokory y świętobliwości. *SiebRozmyśl* L4v.

»posadzić u stołu, za stoł, za stołem« [szyk zmienny] (7:3:2): Słuchay iż chce przepálác łam biodrá fwoie/ á łżuycieł poładziwfzy cie v łtołu fwoiego. *RejPos* 346, 162v, 327v [2 r.], 341v [3 r.], 345 [2 r.], 346v; Poładziłes mię zá łtół kofztowny [*Parasti in conspectu meo mensam Vulg Ps* 22/5]: Skąd nieprzyaciéł boleie główny: Włos mi móy wfzyłtek Báłámem płynie/ Czáfzá opływa w rokfóznym winie. *KochPs* 33; A z łobą was ná oné gody fwé prowadzi/ Y zá łtołem/ wieczery hoynéy fwéy poładzi. *SiebRozmyśl* M2.

c. *Uwięzić; vincire Vulg, PolAnt* (15) : ktorzi bedą wbyalahrodzie y wynfchich Zamkach nánych [...] ysbich [...] ponie slal abi ony przychali do was a łkoro [...] ych poładzicie, do nas thegosch czáfív abisz dal snacz *LibLeg* 10/57.

posadzić z kim (1): Gđj przyfzli do Perfyey/ poładzić go [*Anastazyjusza*] z złoczyńcámi Krol kazał *SkarŻyw* 75.

W połączeniu szeregowym (1): A ktobykolwiek niechciał czynić zakonu Bogá twego/ y zakonu krolewskiego z takowym wnet ma być łąd/ ábo zámordować ábo wykorzenić/ ábo winą ná máiętności fkarác/ ábo do więzienia poładzić. *BudBib* 1.Esdr 7/26.

W przeciwstawieniu: »puścić ... posadzić« (1): Okrutnik podziwować fie chcąc co też s tego vrofcie/ puścił Damáná á Pitiáfá ná tho mieyfce poładził. *RejZwierc* 92v.

Zwroty: »posadzić do ciemnice (a. ciemnej wieże)« = *in carcerem mittere* *PolAnt* [szyk zmienny] (2): *BudNT Act* 12/4; y S:Grzegorzá do błotney głębokiey y ciemney wieże poładził/ gdzie [...] okrutną nędzę Męczennik Chrystułow cierpiał. *SkarJedn* 303.

»do kaźniej posadzić« (1): I tez dał proszycz v. Iañoſczy pan nasch o ten dług ktori ma pan nasch v tego zida ktorego v. Iañoſcz wfkazał do kazniey na zamkv vylenskim poładzicz *LibLeg* 11/61v.

»straż [nad kim] posadzić« (1): Klimunt z Moſkorowic Stároſtá Krákwski/ Mikołay Litwos s czeládzyą zamkową zbroyną/ ziecháli z zamku á rozwádzili ie/ y ſtraż nád nimi poładzili. *BielKron* 385.

»do więzienia posadzić« = *vincire in carcere* *Vulg* [szyk zmienny] (8): [Bormistrz] Kazał go [Ezopa] łągom włápić/ Y do więzienia poładzić. *BierEz* D3; *BudBib* 1.Esdr 7/26; Lecz oćiec święty nie iedno się od te^{go} hámovác nieđał/ ále też vbogiego mnichá do więzienia/ wedle iych dyſcypliny/ poładził *BudNT przedm* b7v; O tych dwu Heretykach piłał do Papieżá Zácháryaſzá S. Bonifácyuſz [...] y proſił go/ áby piłał do Kſiążęćia Károlomaná/ żeby ie poimác y do więzienia poładzić kazał. *SkarŻyw* 519, 75, 368, 429; Herod poſławſzy poimał był Ianá/ y poładził go do więzienia dla Herodyády żony Filippá brátá ſwego *WujNT Mar* 6/17.

d. *Osadzić, osiedlić; collocare* *Miech, Vulg; habitare, ponere* *PolAnt* [w tym: gdzie (12)] (14) : [August] przeprowadził ie [Szwaby] do Galliey y poładził nad Rinem, gdzie dzis ieſth miaſtho Auguſta *MiechGlab* 44; *WróbŻółt* 106/36; Bo byfcie nadáley byli [...] po wſzytkim ſwecie roſproſzeni/ Tedy ia was záfię łąfkáwie zgromádzę/ A mieyfce com obrał ná nim was poładzę *LubPs* hh3; *Leop Ps* 106/36; *BielKron* 89; *RejPos* 204v; *RejZwierc* 185; Y poſtáwię iym przymierze pokoiu/ przymierze wieczne będzie v nich/ poładzę ie á rozmnożę ie/ y poſtáwię ſwiętynią moię w poſrzedku iych ná wieki. *BudBib Ez* 37/26, *Num* 14/30, *Zach* 10/6; *StryjKron* 507; Kmiotek kędy przyymuie drugą rolą/ zá iáką przygodą ſpuſtoſzenia/ z budowánim/ [...] ma go popráwować/ á nie puſtoſzyć: choćby też tám ſyná álbo przyiaćielá poładzić niechciał *GostGosp* 40.

W charakterystycznych połączeniach: *posadzić* *hordę, przyjaciela, syna; posadzić* *na puszczy, nad Rinem, na rolach, nad rzeką* (2).

Zwroty: »posadzić na gruncie [czyim]« (1): przeto mię tych Iurgeltów pozbáwił/ y obnáżónego od opcéy pomocy/ poładził mię ná gruncie Oycowſkim y Máćierzyńſkim/ *OrzQuin* G4v.

»posadzić na miejscu [czyim]« (1): A ná koniecz mieczowi ſrogyemu dopuſzczę poſrzyć á wyniſzczyć was/ á narod obcy poładzę ná mieyſcu wáſzym. *RejZwierc* 192.

e. *Założyć [gdzie]* (1) :

Zwroty: »stolicę posadzić« (1): W.M. do tey ſtolice ſwiętey Apoſtolſkiey/ ktorą Piotr ſ. w tym to ſławnym Mieſcie Rzymſkim poładził/ iáko do portu beſpiecznego z onych náwáłności wiárek kácerſkich [...] zdrowo y ſzczęſzliwie wypłynął. *ReszList* 142.

【»posadzić wieś»: spirala [*pani sendomirska*] prawem tę ślachtę [...] jako pana Swiderskiego podkomorzego wiskiego, który tam posadził wieś Oszowiecz *LustrMaz* II 67.】

f. Umieścić w tekście lub innym zbiorze (3) :

Zwroty: »przed mową posadzić« = *umieścić komentarz, skomentować* (1): Si habes aliquid quod huic sermoni praetervertendum putes, Iesli maż coby mniemał przed tą mową poładzić/ albo przeciw temu mówić. *Mqcz* 488c.

»[w czym] na nawyszym miejscu posadzić« (1): Papież [...] wierzył/ w drzewo krzyżowe/ y w świtych Reliquie. Przeto ie tefz/ iako Bogi fwoie/ po Bogu Oycu y Synu y Duchu Świętym w tey przyiędzie na nawyśszym mieyscu poštawił y poładził. *KrowObr* 33v.

»na przodku posadzić« (1): [*Numma Pompilius*] Przydał też ku dzyefiaciom mieściacm dwa/ to iest/ Styczeń y Lutego/ bo pirwey iedno ich dzyefieć bywało/ á na przodku Márzec pirwey Romulus poładził/ á on go wftawił trzeciego w rzędze mieściacow. *BielKron* 101.

Szereg: »postawić i posadzić« (1): *KrowObr* 33v *cf* »na nawyszym miejscu posadzić«.

g. Położyć (1) : [*skowronek do kota*] Vczyńże mu [*Bogu*] też y ty dzięki za mię fobie/ Chceżli abyć łzcześnie dał iutro także tobie. [...] Kotowko rozumiało że tego potrzebá/ Poładziwszy łkowronká wzniesie łeb do niebá. *BierEz* L.

2. Obrac, powołać na stanowisko [kogo] (44) : [*papież Syxtus IV*] XXXII Kárdynałow za fwego żywota poładził. *BielKron* 189v; A iefliże wedle Niemieckiego prawa albo Mieyskiego, to iest, gdy *cum plebeio*, tedy Wóytá y Ławniki niech poładzi. *SarnStat* 651.

posadzić podla czego [= przy kim] (1): poładzili podla bokow iego thák wielki poczet rád Koronnych/ ná ktorých rámioná tę pieczę á łtraż włożyli/ aby Monárchá ich s powinności fwey nie wykraczał *LeszczRzecz* A3.

posadzić między kim (1): áni wam powiedziéć mogę/ iákom vczczón iest ná tym Poświęcániu/ od ciebie mnie miły Księżé Doktorze: y bym był Krolem/ hnetkibym cię między piérwzymi Kánoniki w Polśce poładził/ za tę vcztę łzláchetną. *OrzQuin* O2.

W przeciwstawieniu: »z urzędu złożyć ... posadzić« (1): Elżbietá łtára Krolowa Węgerfka [...] godnych/ poważnych/ y łtátecznych mężow z vrzędow złożyła/ á ná ich mieyscá pochlebcow y nikczemnikow poładziła. *StryjKron* 452.

W charakterystycznych połączeniach: *posadzić krola* (3), *ławniki*, *nikczemnikow*, *papieża*, *pochlebcow*, *przodki*, *syna* (2), *szlachcica*, *wojewody*, *wojta*.

Zwroty: »na królestwie, na księstwie, na państwie posadzić« [*szyk zmienny*] (1:1:1): *RejPos* 215v; drugiego Syná ná Xięstwie Turowfkim poładziwszy łam Włewold po bracie rodzonym Załławie zábitym/ wftąpił ná Xięstwo Kijowfkie. *StryjKron* 190; *ReszList* 188.

»na [czyje a. które] miejsce, na [czyim] miejscu posadzić« [*szyk zmienny*] (6:4): *KrowObr* 39v; Philip z ludem odłtąpili od Wiednia nabrawfzy ludu w Rakufiech á Krolá Ianá ná Budzyniu/ námieysce krolewfkie poładził. *BielKron* 206v, 324v, 368v; Po tym miey ludzie godne/ y świadomey cnoty/ Y poładz ie ná mieyscu [!] oney przelśzey rot. *Prot* D2v; *RejPos* 215v; *RejZwierc* 41, 254v; *StryjKron* 452; A ná takowé Wiécá wśzyfcy Vrzędnicy Ziemfcy/ y powinni się ziáchác/ y pilnie ie odpráwować

ná mieyfce niebędącego/ wolno będzie tym/ którzy sie ziada/ poładzić inného szlachcica/ któryby prawo rozumiał/ y takiemu ładowi łprostał. *SarnStat* 809.

»posadzić w radzie« [szyk zmienny] (2): iefliby cie pan obaczył godnego do łpraw łwoich/ á poładził cie w Rádzie miedzy onemi ktorym sie tu zwierzył krolestwá łwego [...] iákoż sie łłufnie s thego żaden wymawiać nie ma/ gdy będzie włafne powołanie Páńłkie. *RejZwierc* 40v, 70v.

»posadzić około siebie, przy sobie« [szyk zmienny] (1:1): Papiełz [...] iefłtze otym vłtawitznie myłłł iákoby około łiebie iákie wojewody/ poładził/ ktore Rárdynały [!] názwáł. *KrowObr* 35; STEPHAN/ ktory obaczył dzielność Páńłką w tobie/ Iż mądry był/ mądrogo poładził przy łobie. *SapEpit* D2.

»na sądzie sędzią posadzić« (1): A wedle téy Reguły pytam cię/ Kogo ná tym Sądzie/ o którym mówimy/ Sędzią poładźimy? *OrzQuin* S3.

»posadzić na stolcu, na stolec« [szyk zmienny] (3:1): *RejPs* 65v; zábili [setnicy Atalię] z rołkazania łoiádełá biskupa/ á krolá przywiedli do dworu/ y poładzili ná łtolcu krolewłkim z rádołcią łopolitego łudu *BielKron* 86v, 74, 78.

»na stolicy, na stolicę posadzić« = [aliquem] super solium a. thronum facere sedere *PolAnt* [szyk zmienny] (8:1): IZ Pan Bog w łwey mocy Wáłzę Krolewłką zacność/ ná łtholicy włafney Krolewłkiey/ ná łtholcu ładu á obrony/ ku naprąwie práwá á łwobod Koronnych/ w łák dobrym iáko widzimy zdrowiu poładzić raczył *LeszczRzecz* A2; *BibRadz* 2.Par 23/20; *OrzRozm* F2; *BudBib* 3.Reg 2/24; *CzechRozm* 150, 178; *StryjKron* 226; *NiemObr* 55; *OrzJan* 51.

»na urząd, na urządzie posadzić« (1:1): zebrał woýłko Wacłław przełiw Łokietkowi/ pobrał mu zamki y łego włzytki dzierzawy/ zwłáfzczá oyczyznę Kuiawy/ Łęczycę/ y Siradz/ ná ktorych nie Polaki ále Czechy ná vrzędy poładził *BielKron* 368v; *SkarŻyw* 501.

»na województwie posadzić« (1): rołkazał yego Cesz. m. mnie łludze swe^{mv} abich yachał łdworem niektorim ye^{go} M.Cz. a pyotra wojewodę do zyemie wałaskiey odprowadzył a yego na łim wojewodztwie połładzyl *LibLeg* 10/65v.

Szeregi: »obrać i posadzić« (1): Tenze Vrban/ izáli pięć Kárdynałow włkorzányim worze rázem w Tybrze rzece nie vthopił? y zálię rázem tegofł dnia łnfzych/ ná to mieyfce [kardynałow] nieobrał y niepoładził? *KrowObr* 39v.

»posadzić i postanowić« (1): Pan Bog raczył W.W. w łey łławney Koronie łirwłżego miedzy łtany łwieckimi poładzić y połłanowić/ y łákiemi dáry obdárzyć/ ktore sie ná włzytko łobre [...] Rzečypółpolitey przygodzić mogą. *RejZwierc* 119v.

Przen (5): bo łtey czczy łama [Maryja] łyą uelby przełł proroka [...] pan bog poładzyl {łzpołłzobyl} myą nyefłzmyenną vołá a uybrany łwym [...] od uyekow zrzádzonam byla bycz matką bozą *PatKaz* III 87v.

Zwroty: »posadzić na sądzie, na stolicy sądowej« [szyk zmienny] (1:1): A w łen łąd przýżowie y niebo z wirżchu/ y ziemię ku rożeznaniu łudu łwego [Ps 49/4] (*koment*) To iefł y wiefłze y mnieyfze łwiefte poładzi na łądzie aby łud ładzili *WróbŻołł* Q3v; Dla łego iż połłanowił dzień/ w ktory ma łądzić łwiát/ w łpráwiedliwołci przez meżá/ ktorego náznáczył/ [...] Ná łey łedy łtolicy ładowey/ vmyłłł Bog łyná łwe^{go} poładzić *NiemObr* 108.

»posadzić na stolicy« [szyk *zmienny*] (2): Dániel o málým rogu nápił/ iż on wyrołzy z rogow czwartey beftiey ná mieyfcu iey vśieść miał: tedy [...] co rychley tę fwoię kreáturę/ [...] ná łtolicy iey połádził *CzechEp* 422; [*Dawid*] Będąc tedy Prorokiem/ y wiedząc że mu Bog obiecał pod przyśięgą/ iż z owocu biodr iego [*tj. potomka jego czyli Jezusa*] miał połádzić ná łtolicy iego: [...] powiedział o zmartwychwstaniu Chriřtułowym *WujNT Act* 2/30.

a. *Dać miejsce siedzące przeznaczone dla określonego przedstawiciela władzy [gdzie] (1)* : [*Tuliusz do Tarkwiniusza Pysznego*] iáko ty zły człowiecz śmierz łie czynić tym czymś nie ieft/ ánić tego w moc dano/ á łiedzyć ná mieyfcu moim/ wiedząc mię żywego iefzcze ná łwiece zołtác/ ktoż cię tu połádził? *BielKron* 103v.

3. *Zasadzić (1)* : Azałz lepiej izći łopian pod okny łmierdzi á pokrzywá cie párzy/ niżlibys co inego ná to mieyłce połádził? *RejZwierc* 107v.

4. *Postawić, dać co na zakład (1)* :

posadzić co przeciwko komu (1): Dare pignus cum aliquo, Połádzić co przeciwko komu/ záłózić łie o co s kim. *Mqcz* 299b.

Synonimy: 1.e. záłóżyć; 2. mianować, nominować, obrać, powołać, ustanowić, wybrać.

Formacje współrdzenne cf SADZIĆ.

Cf POSADZENIE, POSADZONY